

Dr Grünfeld Ignác élete

Dédapám Lovasberényben 1866. január 8-án született. Apja az ekkor 32 éves Grünfeld Bernát vegyeskereskedő, Grünfeld Ignác csákberényi kereskedő fia, anyja az akkor 23 éves Kohn Terézia volt, akinek fivére, Kohn Dávid lett a koma 8 nappal később a körülmetéléskor.

Orvosi tanulmányait Budapesten végezte és 24 éves korában 1890. szeptember 20-án Scheuthauer Gusztáv patológus professzor avatta orvossá. 1894-től, már mint Lovasberény körorvosa ő látta el a zámolyi betegeket is. Felesége Berger Szidónia (sz. Tata, 1872-1944) öt gyereket szült neki. Az első, László koraszülött volt. Az inkubátor még nem volt feltalálva, de dédapám valami hasonló megoldással próbálta életben tartani, sikertelenül. Fia Grünfeld (Mészáros) László később motorbalesetben halt meg már nős emberként, ennek leányát Marikát 1944-ben Győr mellett agyonlőtték. Még csak 19 éves volt. Nagypám Mészáros (Grünfeld) Károly (1896-1944) részt vett az első világháborúban. Hadnagyként Károly keresztet kapott. 1919-ben a különítményesek terrorcselekményei láttán hazatért Siófokról Lovasberénybe és a húszas években elvégezte a bécsi kereskedelmi akadémiát. Főpénztárnok lett a József Nádor téri Postabank és Takarékpénztárnál, amelynek anyai nagybátyja Bedő Ede volt az igazgatója. Húga, Grünfeld Júlia (sz. 1898. márc. 18 – megh. 1944) Ullmann József vállalkozó felesége volt. A legfiatalabb fiú dr. Mészáros (Grünfeld) Béla orvos, (sz. 1901. okt. 13. – megh. 1944) ők feleségével, Dórával és leányával, Zsuzsikával szintén a holocaust áldozatai lettek.

Az 1944-ben a székesfehérvári kórházból eltűnt özv. Grünfeld Ignácné Berger Szidónia, dédanyám visszaemlékezése szerint 1894. április 2-án Budapestre jöttek, hogy jelen legyenek Kossuth temetésén.

1896-ban dédapám és felesége részt vettek Székesfehérváron a millenniumi ünnepeken, ahol Prohászka Ottokár püspök visszaemlékezése szerint „A szabadelvűség nagyobb dicsőségére... a díszmagyarba öltözött megye és város leiramlott a nagymise után a várhegyről a zsinagógába.” (Összes művei. 21. p. 1896. május 17. idézi Barlay Ödön Szabolcs Hitvédelem és hazaszeretet, Székesfehérvár 2004. 130-131. pp.) Megrendelték az 1894 és '98 között Szilágyi Sándor szerkesztésében megjelent tizkötetes, reprezentatív A magyar nemzet történetét, amely mindmáig megvan anyám könyvtárában.

1896. november 11-én meghalt Grünfeld Bernát. A halálesetnél fia már mint körorvos volt jelen és annak okaként véres agygyutat diagnosztizált. Érdekes, hogy az elhunyt ugyanúgy 62 éves volt, mint majd 31 évvel későbbi halálakor a fia.

Özvegy Grünfeld Bernátné Kohn Terézia 1939. május 23-án hunyt el 96. éves korában. Ahogy mondta, még ilyen öregén is „ókuła nélkül tudott jobbítani”.

Dédapámat 1927. május 2-án Fejér Vármegye Törvényhatósági Bizottságának rendes közgyűlése július 1-ével nyugállományba helyezte, részére nyugdíjilletmény címén fizetésének 100 százalékát, 228 pengőt állapított meg. Dr. Havranek József alispán május 15-től július 1-ig számára fizetett szabadságot engedélyezett és helyettesítésével dr. Brunner István Szent-György kórházi alorvost bízta meg. (Gépirat a megyei levéltárban a tisztiorvosi iratok között, kelt 1927. május 20. 7291/1927.)

Dr. Jeszenszky főszolgabíró június 28-án jelentette meg a Lovasberény és Pátka községi körorvosi állásra a pályázatot július 18-i határidővel. A főszolgabíró dr. Jeszenszky Antal elnökletével 1927. július 23-án összeült körorvos-választó törvényhatósági ülésen a 16 kiküldött közül 15-en dr. Brunner Istvánt választották körorvossá, mint azt gróf Cziráky László, a szavazatszedő bizottság elnöke jelentette. Dédapám fiára, Bélára egy szavazat esett. Dr. Brunner a hivatali esküt nyomban letette, fizetése 148 pengő lett.

Dédapám folytatta hozzá forduló régi betegei ellátását, sőt mint halála után kiderült a patikában külön számlával támogatta, hogy a szegények is ki tudják váltani az általa felírt gyógyszereket.

1927. szeptember 26-án péntek délután ¼ 4-kor (amikor vallása szerint dolgozni már nem, csak életet menteni szabad) lovaskocsin beteghez menet szívbénulásban halt meg az országúton. Emlékére azon a helyen a község költségén emléktáblát állítottak, amely a vészkorszakban elpusztult, de 1943-ban anyám még látta. Utóda dr. Brunner, aki munkája mellett a község területén található régészeti leleteket gyűjtötte és segítette a múzeum munkáját, 1936-ban hunyt el. Az ő utóda utalta be a gettósítás elkerülése végett dédanyámat a székesfehérvári kórházba. Mielőtt otthonát elhagyta volna, értékeit hűségese alkalmazottja, Hartal Sári segítségével elásta, aki a felszabadulás után a rejtékhelyet nagyanyámnak megmutatta és az értékeket neki átadta. Legyen áldott haló porában is!

DOKTOR ÚR

Dr. Grünfeld Ignác emléktábla-avatására (2018. április 28.)
írta Faragó Dániel

A Művész Úr sokáig éljen!
Csinálja azt, amit szeret.
A szürkeség kiszínezését
hadd lássák jól az emberek.
S a deszkákról ha deszkafal közt
kíséri majd le Önt a nép –
sok ezren őrizzük varázsát,
s az utcatáblán utcanév.

Tanár Úr, vigyázzon magára!
Csinálja azt, amit tehet.
Az Ön kezében, mint a gyurma,
formát talál a kisgyerek.
S katedróján ha összeesve
nem kelti föl se könny, se szó –
többszázán óvjuk szellemét, és
az iskolában egy fotó.

A Doktor Úr örök, de csendes.
Csinálja azt, amit lehet.
Művész, tanár, nézők, diákok:
Önnek hálás, ha nem beteg.
S ha bajba tart, s megáll a szíve
elárvult lóként, hirtelen –
emlékét nem tartom magamban:
köztünk mindig friss legyen.

Dédapám
Könnyű volt neked élni, kedves dédapám,
Zsidó magyarként dédapáid nyomdokán.
Szülőfalud tisztelt, becsült és szeretett
És fölneveltél négy szép, okos gyereket.
Megéltél fél évszázad boldog békekort,
Melyet a nagyhatalmak harca összetört.

Hosszú szolgálatod jutalma szép halál,
Amely beteghez hajtva a bakon talál.
Szerencsefi a holt, ki meghalt még időbe!
Hogy megsüvegelt, meggyászolt halott legyen belőle.,
S boldog, mert nem látta, hogy pusztult el faja.
Ez itt az emlékezés és a gyász helye.
Balogh Péter